

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Т.П. Нат

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ХІМІЯ.»
МОДУЛЬ 2. «ОРГАНІЧНА ХІМІЯ»**

(для студентів 1 – 3 курсів заочної форми навчання за напрямом підготовки
6.040106 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування”)

Програма навчальної дисципліни та Робоча програма навчальної дисципліни «Хімія.» Модуль 2. «Органічна хімія» для студентів 1 – 3 курсів заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.040106 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”). Укл.: Т.П. Нат– Харків: ХНАМГ, 2009 – 15с.

Укладач: Т.П. Нат

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рецензент: зав. кафедри ЕОНС Ф.В. Стольберг

Затверджено на засіданні кафедри хімії (протокол №1 від 30.08.2008 р.)

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
1. Програма навчальної дисципліни	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	7
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни.....	7
2. Робоча програма навчальної дисципліни	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	9
2.2. Зміст дисципліни.....	10
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими та форми навчальної роботи студента.....	10
2.2.2. План лекційного курсу.....	10
2.2.3. План лабораторних занять.....	10
2.2.4. Індивідуальна робота (контрольна робота).....	11
2.3. Самостійна робота студентів.....	11
3. Засоби контролю та структура залікового кредиту	12
3.1. Методи та критерії оцінювання знань.....	12
4. Інформаційно-методичне забезпечення	14

ВСТУП

Дисципліна "Хімія" належить до фундаментальних загальноосвітніх дисциплін. Вивчення цієї дисципліни повинне бути базою для вивчення основних дисциплін у відповідності до програми навчання студентів, які спеціалізуються у галузі водопостачання та водовідведення, а також для формування діалектичного мислення і сприяння розвитку хімічного світогляду студента.

За освітньо-професійною програмою (ОПП) ця дисципліна є нормативною для підготовки бакалаврів за напрямом підготовки – 6.040106 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”. Загальна кількість кредитів/годин – 2,5 / 90. Форма підсумкового контролю – іспит.

Програма навчальної дисципліни побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу .

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни володіти знаннями з основ хімії в обсязі середньої освіти, а також основ елементарної математики і фізики.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з літературою, довідниками та державними нормами і правилами.

Програма навчальної дисципліни «Хімія. Модуль 2. Органічна хімія» розроблена на основі:

- ГСВО ОКХ напряму підготовки 0708 «Екологія», затверджено наказом МОН № 487 від 15.06.04 р. (з 2006 р. напрям підготовки 6.040106 – «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»).

- ГСВО ОПП напряму підготовки 0708 «Екологія», затверджено наказом МОН № 487 від 15.06.04 р. (з 2006 р. напрям підготовки 6.040106 – «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»).

- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра напряму заочної форми навчання напряму 0708 «Екологія», спеціальності 6.070800 – «Екологія та охорона навколишнього середовища», затверджено ректором у 2006 р.

Програму ухвалено кафедрою Хімії (протокол № 1 від 30 серпня 2008 р.), Вченою радою факультету Інженерної екології міст (протокол № 1 від 2008 р.).

Програма погоджена випусковою кафедрою Інженерної екології міст.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни є поглиблення, засвоєння фундаментальних знань в області хімії, які є основою для подальшого вивчення спеціальних дисциплін. Також мета курсу – допомогти студентам адаптуватися до умов навчання у вузі, познайомити їх з майбутньою спеціальністю, змістом навчального плану, основними напрямками в розвитку охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування.

Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладення дисципліни, є теоретична і практична підготовка студентів з питань:

- формування наукового світогляду і розвитку у ньому сучасних форм теоретичного мислення;
- засвоєння провідних ідей, понять і законів хімії, сформування загально-навчальних і спеціальних умінь і навичок для застосування хімічних законів і процесів;
- використання хімічних речовин і матеріалів у сучасній техніці.

1.1.2. Предмет вивчення у дисципліні

Предметом вивчення дисципліни є основні поняття і закони хімії, будова і властивості речовин їх перетворення, а також явища, що супроводять ці перетворення.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Основи хімії в обсязі середньої освіти, а також основи елементарної математики і фізики	Аналітична хімія, Фізико-хімічні методи аналізу

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 2. Органічна хімія

(2,5 / 90)

ЗМ 1.1. Алкани, алкени, алкіни, алкадієни.

1. **Алкани – насичені вуглеводні.** Будова і номенклатура алканів. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання. Визначення у воді.
2. **Алкени – етиленові вуглеводні.** Будова і номенклатура алкенів. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання. Полімерні матеріали.
3. **Алкіни – ацетиленові вуглеводні.** Будова і номенклатура алкінів. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання.
4. **Алкадієни.** Будова і номенклатура алканієнів. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання. Каучук. Резина.

ЗМ 1.2. Одноатомні і багатоатомні спирти. Альдегіди та кетони. Карбонові кислоти та їх похідні.

1. **Одноатомні і багатоатомні спирти.** Будова і номенклатура спиртів. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання. Багатоатомні спирти. Етиленгліколь. Гліцерин.
2. **Альдегіди та кетони.** Будова і номенклатура альдегідів та кетонів. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання.
3. **Карбонові кислоти та їх похідні.** Будова і номенклатура карбонових одноосновних та багатоосновних кислот. Гомологічний ряд. Способи добування. Фізичні і хімічні властивості. Використання. Складні етери. Мила. Масла.

ЗМ 1.3. Ароматичні вуглеводні та їх похідні. Феноли.

1. **Ароматичні вуглеводні – арени.** Бензол і гомологи. Будова. Добування. Властивості. Правила заміщення атомів водню в бензольному ядрі. Похідні ароматичних вуглеводнів.
2. **Феноли.** Будова і номенклатура фенолів. Гомологічний ряд. Способи добування та їх властивості.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності	Функції діяльності у виробничій сфері
Понятійно-аналітичний рівень формування знань: означення, формування і пояснення основних законів і правил	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова	Проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська
Предметно-аналітичний рівень формування знань: методи дослідження хімічної взаємодії і висновки	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова	Проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна
Предметно-практичний рівень формування умінь: навички користування періодичною системою, таблицею розчинності та іншими довідково-допоміжними матеріалами, навички складання хімічних рівнянь і математичних розрахунків за ними, а також кількісного визначення наслідків хімічної взаємодії	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова	Проектувальна, управлінська, виконавська, технічна та інші
Ознайомлювально-орієнтовний рівень формування знань: моделювання конкретних хімічних обставин, прогнозування їх розвитку, складання відповідних задач та вибір методів їх розв'язування	Виробнича, соціально-виробнича	Проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Павлов Б.А., Терентьев А.П. Курс органической химии. - М.: Химия, 1980.
2. Маковецкий П.С. Курс органической химии. - Киев: Вища школа, 1988.
3. Артеменко А.И. Органическая химия. - М.: Высшая школа, 2002.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

ОРГАНІЧНА ХІМІЯ

Мета: формування у майбутніх фахівців знань з органічної хімії, необхідних для вивчення подальших дисциплін за фахом.

Предмет: вивчення загальних законів і засад хімії, їх використання в дослідженнях і розв'язуванні конкретних задач за фахом.

Зміст: Алкани, алкени, алкіни, алкадієни. Одноатомні і багатоатомні спирти. Альдегіди та кетони. Карбонові кислоти та їх похідні. Ароматичні вуглеводні та їх похідні. Феноли.

Аннотация программы учебной дисциплины

ОРГАНИЧЕСКАЯ ХИМИЯ

Цель: формирование у будущих специалистов знаний по органической химии, необходимых для изучения будущих дисциплин по специальности.

Предмет: изучение общих законов и положений химии, их использование в изучении и решениях конкретных задач по специальности.

Содержание: Алканы, алкены, алкины, алкадиены. Одноатомные и многоатомные спирты. Альдегиды и кетоны. Карбоновые кислоты и их производные. Ароматические углеводороды и их производные. Фенолы.

Abstract of the discipline program

ORGANIC CHEMISTRY

Objective: forming of future specialist organic chemistry knowledge necessary for further disciplines studying.

Subject: studying of fundamental laws and basics of chemistry, their use to research and to solve special tasks of speciality

Content: Alkanes, alkenes, alkynes, alkadiens. Monohydric and polyhydric alcohols. Aldehydes and ketones. Carboxylic acids and their derivatives. Aromatic hydrocarbons and their derivatives. Phenols.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1 – Розподіл обсягу навчальної роботи студента згідно робочої програми для заочної форми навчання

Призначення: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2,5 Модулів – 1 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин - 90	Напрямок: 6.040106 ”Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансованого природокористування” Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни: нормативна Рік підготовки: 1-й Семестр: 2-й Лекції: 8 год. Лабораторні роботи: 4 год. Самостійна робота: 78 год. Вид підсумкового контролю: 2 семестр - іспит

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 30% до 70%.

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Хімія. Модуль 2. Органічна хімія» наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Структура робочої програми навчальної дисципліни

Спец-сть, спеціаліз., (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит / годин	Семестри	Години								Іспит (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП / КР	РГР		
6.040106 (заочне навч.)	2,5/90	2	12	8	-	4	78	20	-	-	2	-

2.2. Зміст дисципліни

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 2.3 – Розподіл часу для заочної форми навчання

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит / годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 2. Органічна хімія	2,5 / 90	8	-	4	78
ЗМ 1.1. Алкани, алкени, алкіни, алкадієни	1,0 / 36	2	-	2	32
ЗМ 1.2. Одноатомні і багатоатомні спирти. Альдегіди та кетони. Карбонові кислоти та їх похідні	1,0 / 36	4	-	1	31
ЗМ 1.3. Ароматичні вуглеводні та їх похідні. Феноли	0,5 / 18	2	-	1	15

2.2.2. План лекційного курсу

Таблиця 2.4 – Заочна форма навчання

	Зміст	Кількість годин
		6.040106
1.	Алкани. алкени, алкіни	2
2.	Одноатомні та багатоатомні спирти	2
3.	Карбонові кислоти та їх похідні	2
4.	Феноли	2
	ВСЬОГО	8

2.2.3. План лабораторних занять

Таблиця 2.8 – Заочна форма навчання

	Зміст	Кількість годин
		6.040106
1.	Насиченні вуглеводні. Алкани (Л.р. № 3)	1
2.	Алкени. Алкіни (Л.р. № 4)	1
3.	Одноатомні та багатоатомні спирти (Л.р. № 5, досл. 1-7)	1
4.	Одноосновні карбонові кислоти та їх похідні (Л.р. № 7)	1
	ВСЬОГО	4

2.2.4. Індивідуальна робота (контрольна робота)

Мета контрольної роботи – застосування усіх знань та вмінь з курсу «Хімія. Молекула 2. Органічна хімія».

У процесі виконання контрольної роботи студенти закріплюють одержані теоретичні і практичні знання щодо виконання завдань з органічної хімії, опановують навички роботи з технічною та довідковою літературою.

Якість виконання та захисту контрольної роботи оцінюється викладачем за показниками «зараховано» або «незараховано». Успішний захист є обов'язковим і вважається таким за умови правильного виконання завдання та якщо студентом дані відповіді на більшість поставлених запитань. Захист контрольної роботи також є одним з основних критеріїв допущення студента до здачі заліку.

Контрольна робота виконується у 2 семестрі, приблизний обсяг роботи 10-15 стор., загальний обсяг часу на виконання КР – 20 години.

2.3. Самостійна робота студентів

Таблиця 2.9 – Заочна форми навчання

Форми самостійної роботи		Кількість годин
		6.040106
1.	Повторення матеріалу з органічної хімії, засвоєного у середніх навчальних закладах	20
2.	Вивчення окремих теоретичних питань та підготовка до тестування	24
3.	Підготовка до лабораторних занять	4
4.	Виконання поточних контрольних робіт та підсумкової КР	-
5.	Виконання контрольної роботи	20
ВСЬОГО		78

Самостійна робота студентів забезпечується навчальними посібниками з курсу, методичними вказівками до виконання лабораторного практикуму, завданнями до виконання контрольних робіт і тестів.

3. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Таблиця 3.1 – Розподіл балів з поточного та підсумкового контролю за Модулем 2

Заочна форма навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)
1. Поточний контроль:
Виконання лабораторних робіт
Виконання Контрольної роботи
2. Підсумковий контроль:
Залік

3.1. Методи та критерії оцінювання знань

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою дисципліни "Хімія. Модуль 2. Органічна хімія" передбачають лекційні та лабораторні заняття, а також самостійну роботу у таких формах:

- контроль виконання лабораторних робіт;
- контроль завдань для самостійної роботи;
- контроль виконання контрольної роботи.

Порядок здійснення поточного контролю виконання лабораторних робіт і виконання завдань для самостійної роботи

Поточний контроль виконання лабораторних робіт здійснюється під час проведення лабораторних занять і має своєю метою перевірку рівня підготовленості студента. Об'єктами такого контролю є:

- підготовка студента до лабораторної роботи, якість ведення лабораторного журналу, відвідування занять;
- виконання безпосередньо лабораторного експерименту;
- захист лабораторної роботи, який включає відповіді на "контрольні запитання", що наведені в лабораторних роботах, а також розв'язання задач і виконання вправ.

Контроль рівня знань самостійної роботи студента передбачає самостійне опанування студентом теоретичного матеріалу, а також розв'язання у письмовому вигляді завдань власного варіанту, наведених у методичних вказівках до самостійної роботи з обов'язковим їх захистом.

Проведення підсумкового заліку

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку у 2 семестрі. До складання заліку студенти допускаються після написання та захисту контрольної роботи.

Виконання контрольних робіт є обов'язковою умовою для студентів заочної форми навчання. Для оцінювання контрольних робіт передбачені наступні критерії:

«Зараховано» ставлять студентів, який досить повно та послідовно представив висвітлення завдань контрольної роботи. Роботу також зараховують, якщо студентом допущені незначні неточності формулювань.

«Незараховано» ставлять студентів, який представив неправильні відповіді на поставленні завдання та допускає грубі помилки у формулюванні термінів дисципліни.

Проведення заліку є формою підсумкового контролю знань студентів. Цей контроль передбачає оцінку знань за національною шкалою за наступними критеріями: **«зараховано»** та **«незараховано»**. Оцінку **«зараховано»** виставляють у випадку, коли студент у повному обсязі засвоїв навчальний матеріал, виконував практичні завдання, але допускав незначні помилки у формулюванні термінів. Оцінку **«незараховано»** виставляють у випадках, коли студент засвоїв навчальний матеріал не в повному обсязі або не засвоїв взагалі, допускав принципові помилки у відповідях на запитання, а також грубі помилки в розрахунках.

4. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Павлов Б.А., Терентьев А.П. Курс органической химии. М.: Химия, 1980.	1-3
2. Маковецкий П.С. Курс органічної хімії. Київ: Вища школа, 1988.	1-3
3. Артеменко А.И. Органическая химия. Москва. Высшая школа, 2002.	1-3
2. Методичне забезпечення (методичні вказівки, план лабораторних робіт тощо)	
1. Методичні вказівки до виконання самостійних та контрольних робіт з органічної хімії для студентів 1 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.040106 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”. Укл.: Мураєва О.О., Зайцева І.С. – Харків: ХНАМГ, 2008.	1-3
2. План лабораторних робіт.	1-3
3. Плакати	1-3

Навчальне видання

Програма навчальної дисципліни та Робоча програма навчальної дисципліни «Хімія.» Модуль 2. «Органічна хімія» для студентів 1 – 3 курсів заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.040106 – “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”)

Укладач: Тетяна Павлівна Нат

План 2009, поз. 120 Р

Підп. до друку 03.12.2009р.	Формат 60x84 1/16	Папір офісний.
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. Арк.0,9	Обл.-вид. арк. 1,2
Замовл. № 5805	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, вул. Революції, 12